

الماضی، علی

انقلاب اسلامی در سیرجان (۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ هجری شمسی)

تألیف: علی الماضی

تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۵.

۴۲۸ ص. - (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۳۰۰.

تاریخ منطقه‌ای انقلاب اسلامی ایران: ۷)

ISBN: 964-419-122-6 ۲۷۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. سیرجان - تاریخ.

۲. سیرجان - جنبشها و قیامها.

۳. قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲.

۴. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - سیرجان.

الف. مرکز اسناد انقلاب اسلامی. ب. عنوان

کتابخانه ملی ایران DSR۲۰۹۵/ ۶۵۵/۷۲۳۶

کتابخانه ملی ایران ۵۳۹۷ - ۸۵ م

انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

عنوان: انقلاب اسلامی در سیوجان (۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ هجری شمسی)

تألیف: علی افاضانی

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۵

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۲۷۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۶۴-۴۱۹-۱۲۲-۶

ISBN: 964-419-122-6

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبروی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۲۰۹۴.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

نماینده‌گی‌های فروش در تهران:

- خ انقلاب اسلامی، خ ۱۲ فروردین، تلفن: ۶۶۴۶۰۱۲۶، پخش روایت
- پخش کوهسار: خ انقلاب اسلامی، خ اردیبهشت، تلفن: ۶۶۲۹۲۵۲۱
- خ انقلاب اسلامی، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۰۳، کتابفروشی دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- شبکه اندیشه: م انقلاب اسلامی، ابتدای خ آزادی، تلفن: ۶۶۹۲۵۱۲۷
- نیاوران، روبروی کامرانیه شمالی، تلفن: ۲۲۲۸۵۹۶۹، فروشگاه بزرگ شهر کتاب
- طرح نو: م فاطمی، خ بیستون، کوچه‌ی ۱۶، پلاک ۲۲، تلفن: ۸۸۸۰۲۲۲۲
- م فردوسی، خ سبزه‌ی قرنی، تلفن: ۸۸۸۹۷۸۱۲، روایت فتح
- پخش مقدار: افسریه، ۱۵ متری اول، تلفن: ۰۹۱۲۳۰۵۷۷۱۵
- خ شریعتی، قبل از پل سیدخندان، تلفن: ۸۸۵۰۵۵۱۳۰۱۵، فرهنگسرای اندیشه
- کتاب ما، خ شریعتی، نرسیده به میدان قدس، تلفن: ۲۲۲۱۶۰۰۷۸
- خ پاسداران، خ زمره، تلفن: ۲۲۸۵۶۱۲۲۰۵، نشر فرهنگ و معارف اسلامی
- شهر کتاب نیتون، م امام حسین(ع)، خ دماوند، نبش خ کهن، تلفن: ۷۷۵۹۰۰۹۳۰۹۲
- خ ولیمصر، نبش فاطمی، تلفن: ۸۸۹۷۵۵۸۱۰۲، انتشارات بدرقه جاویدان
- کتاب مرجع، بلوار کشاورز، خ فلسطین، شماره ۱۲۸، تلفن: ۸۸۹۶۱۳۰۳

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	پیش گفتار

فصل اول

۱۵	سیرجان در گذر زمان
۱۷	وجه تسمیه‌ی سیرجان
۱۸	تاریخچه
۳۴	- سال یک من پنج تومانی
۳۵	- سال وبائی
۳۵	- سال ملخی
۳۵	- سال‌های دزدادزدی
۳۶	موقعیت فعلی شهر سیرجان
۳۸	جمعیت
۴۰	علما و روحانیون
۴۶	ایلات و عشایر
۴۷	۱- ایل افشار
۴۷	۲- ایل بچاقچی
۴۷	۳- ایل لری
۴۸	۵- ایل قرایی
۴۸	۶- ایل رایینی
۴۸	آب و هوا
۴۹	پوشش گیاهی
۵۰	کشاورزی

۵۱	 صنایع و معادن
۵۱	 معدن گل گهر
۵۲	 منطقه‌ی ویژه‌ی اقتصادی سیرجان
۵۳	 آثار باستانی
۵۳	 ۱ - امامزاده علی (ع)
۵۶	 ۲ - قلعه سنگ
۵۹	 شاه فیروز

فصل دوم

۶۱	 سیمای سیرجان در ۱۵ خرداد ۱۳۴۲
۶۳	 قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲
۶۳	 بازتاب واقعی ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ در سیرجان
۶۵	 مراسم بزرگداشت ۱۵ خرداد ۱۳۴۲
۶۵	 شهید مسعود ستوده‌نیا
۶۸	 دعوت از حجت‌الاسلام فلسفی
۷۰	 اولین پایگاه انقلابی سیرجان در سال ۱۳۴۳
۷۲	 احیای مرجعیت امام خمینی (ره)

فصل سوم

۸۱	 شکل‌گیری انقلاب اسلامی در سیرجان
۸۳	 گرایش جوانان به نهضت
۹۵	 شهید مهدی نصیری لاری
۱۰۲	 گسترش مبارزات مخفی
۱۰۲	 خوشحالی حضرت امام خمینی (ره)
۱۰۳	 خوشحالی مقام معظم رهبری - حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
۱۰۴	 فعالیت‌های حضرت آیت‌الله مسعودی خمینی در سیرجان
۱۱۳	 مساجد سیرجان و نهضت امام خمینی (ره)
۱۱۳	 ۱ - مسجد صاحب الزمان (عج)
۱۲۱	 ۲ - مسجد مهدیه

۱۲۷	۳ - مسجد امیرالمومنین (ع).....
۱۲۹	۴ - مسجد جامع.....
۱۳۲	حوزه‌های علمیه و طلاب جوان.....
۱۵۰	جوانان.....
۱۶۲	شعرا و هنرمندان.....
۱۶۲	شهید ماشاءالله صفاری.....
۱۶۵	بانو معصومه عبداللهی.....
۱۶۶	شعری درباره‌ی خاطرات انقلاب.....
۱۶۹	تسخیر می‌کنم، محکوم می‌شوم.....
۱۷۰	دیگر اکنون دیر است.....
۱۷۱	نمایشنامه‌ی پیش‌تازان شهادت.....

فصل چهارم

۱۷۵	گسترش انقلاب اسلامی در سیرجان.....
۱۷۷	فرصت طلابی.....
۱۷۸	بازتاب شهادت آیت‌الله حاج آقامصطفی خمینی (ره) در سیرجان.....
۲۰۰	اولین تظاهرات.....
۲۰۳	شهادت هادی مهرآزاد.....
۲۱۰	بزرگداشت شهادت حاج احمد کافی.....
۲۱۲	ماه مبارک رمضان ۱۳۵۷.....
۲۱۳	راهپیمایی عظیم عید فطر.....
۲۱۶	حضور حجت‌الاسلام فاضل هرنندی در سیرجان.....
۲۱۹	بزرگداشت شهدای ۱۷ شهریور.....
۲۲۰	همراهی بازاریان.....
۲۲۸	چهل‌م شهدای ۱۷ شهریور.....
۲۳۳	دستگیری و بازداشت انقلابیون.....
۲۴۴	تلاش مذبوحانه.....
۲۴۸	عید قربان سال ۱۳۵۷.....
۲۴۹	تحصن در دادگستری.....
۲۵۲	حضور آیت‌الله صالحی مازندرانی در سیرجان.....

تهیه و توزیع اعلامیه‌ها.....	۲۵۷
خاطره‌ای از سیدعلی فاقعی.....	۲۵۹

فصل پنجم

شکوفائی انقلاب اسلامی در سیرجان.....	۲۶۵
محرم سال ۱۳۵۷ بهار انقلاب اسلامی.....	۲۶۷
لوح یادبود.....	۲۶۷
فرار سربازان.....	۲۶۸
واقعه‌ی مسجد مهدیه.....	۲۷۲
واقعه‌ی ۱۳ محرم ۱۳۵۷.....	۲۷۳
شهید خلیل اصغری.....	۲۷۹
مجروحین.....	۲۸۱
حجت‌الاسلام صالحی نجف آبادی در سیرجان.....	۲۸۱
سقوط مجسمه.....	۲۸۳
فرار شاه و شادمانی مردم.....	۲۸۶
راهپیمایی بزرگ.....	۲۸۹
همراهی زنان در نهضت.....	۲۹۱
مشارکت در مراسم استقبال از امام خمینی (ره).....	۲۹۲
آمادگی نظامی مردم.....	۲۹۴
روزهای سرنوشت ساز.....	۲۹۶
پیروزی انقلاب اسلامی و روزهای خاطره‌انگیز.....	۳۰۰
شعارها و سرودهای انقلابی مردم سیرجان.....	۳۰۱
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۳۰۹
اسناد و تصاویر.....	۳۱۳
فهرست تفصیلی اسناد.....	۳۱۵
فهرست منابع.....	۳۸۱
فهرست اعلام.....	۳۵۹

مقدمه

یکی از بزرگ‌ترین وظایف نسل‌های بعدی انقلاب حفظ، نگهداری و انتشار روایت رویدادها و حوادث انقلاب اسلامی در تمامی مناطق ایران پهناور است. بنابراین مرکز اسناد انقلاب اسلامی در راستای ثبت و ضبط این دلاوری‌ها به چاپ و نشر حوادث انقلاب در شهرستان‌ها پرداخته است که بیان‌کننده‌ی حماسه‌های مردم در گوشه و کنار این مرز و بوم است.

کتاب انقلاب اسلامی در سیرجان به حوادث و وقایع یکی از شهرهایی پرداخته است که علی‌رغم دور بودن از مراکز اصلی کشور و جریان‌های انقلاب، نقش مهمی در پیروزی و تثبیت نظام جمهوری اسلامی در آن خطه داشته است. علی‌رغم بهره‌گیری نویسنده از منابع نوشتاری و اسناد درباره‌ی وقایع انقلاب و عوامل شتاب‌بخش در پیروزی آن، شاکله‌ی اصلی کتاب بر روی مصاحبه‌ها و تاریخ شفاهی قرار گرفته است و این نیز به نوبه‌ی خودکاری حوصله‌سوز است که محقق از انجام این مهم برآمده است.

کتاب در پنج فصل سیر وقایع را زمان‌های دور شروع کرد، و با نقل اجمالی درباره‌ی تاریخ و سرگذشت سیرجان به قیام ۱۵ خرداد، سرآغاز نهضت امام خمینی، می‌رسد و سپس به شکل‌گیری انقلاب اسلامی و تکاپوی ملت ایران به رهبری امام خمینی برای سرنگون کردن رژیم پهلوی و تحولات پس از پیروزی می‌پردازد.

در پایان ضمن تشکر از مؤلف محترم کتاب، از تلاش‌های بی‌وقفه‌ی شعبه قم مرکز اسناد و همکاران پرتلاش معاونت انتشارات قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

پیش‌گفتار:

ثبت و تدوین تاریخ انقلاب اسلامی ایران، بویژه رویدادها و حوادث دوران انقلاب در شهرستان‌های مختلف، وظیفه‌ای انقلابی و اسلامی است. این امر گام مؤثری در مسیر حفظ و تداوم انقلاب محسوب می‌شود.

اینک با گذشت بیش از بیست و پنج سال از پیروزی انقلاب اسلامی، جمع زیادی از انقلابیون مسلمان در هشت سال دفاع مقدس و دیگر صحنه‌های انقلاب، به فیض والای شهادت نایل آمده یا دار فانی را وداع گفته‌اند. برخی دیگر نیز به شهرهای مختلف مهاجرت کرده‌اند و ارتباط با آن‌ها، به آسانی ممکن نیست. از آنجا که این حقیر در دوران انقلاب اسلامی، از نزدیک شاهد برخی از رویدادهای انقلاب بوده و پاره‌ای از خاطرات خود را مکتوب کرده بودم؛ بر خود لازم دانستم با بهره برداری از اسناد موجود و مراجعه به یاران انقلاب اسلامی، به این امر مهم اقدام کنم.

شایان ذکر است که وقایع و رخداد‌های این دوره از تاریخ انقلاب اسلامی، با توجه به فضای پلیسی و امنیتی حاکم بر جامعه و جلوگیری از درج اخبار در رسانه‌های خبری از یک سو و تلاش انقلابیون مبنی بر پنهان کردن فعالیت‌های خود موجب شد که دسترسی به اخبار و وقایع آن دوره، دشوار باشد. با توجه به این نکته، آنچه در این کتاب یا کتاب‌هایی از این قبیل، در خصوص فعالیت‌های آن دوره، نوشته می‌شود، فقط بخشی از فعالیت‌های انقلابی می‌باشد که ما به آن دسترسی پیدا کرده‌ایم.

به منظور به حداقل رساندن اشتباه‌ها و بیان مستند و درست وقایع، سعی کردیم تا از

خاطرات افرادی که به واقعیت نزدیک‌تر بوده‌اند بهره‌برداری کنیم، برای مثال درباره‌ی شهادت «هادی مهرآزاد»، از خاطرات حاج محمد علی سالاری که در ژاندارمری حضور داشته و از نزدیک از واقعه آگاه بوده استفاده شده است یا در واقعه‌ی به زیر کشیدن مجسمه‌ی شاه، از خاطرات حاج عزت گوینی که از نزدیک پیگیر آن مسأله بود یا درباره‌ی فعالیت‌های علمای مبارز در سیرجان، با آن‌ها ملاقات و مصاحبه کرده‌ایم. همچنین از گزارش‌ها و اسناد شهربانی و ساواک سیرجان و کرمان بهره‌برداری نموده‌ایم. همچنین سعی شده است تا مطالب به صورت نقل قول از برادران و خواهران گرامی بیان کنیم تا مسئولیت درستی و نادرستی آن متوجه آن عزیزان باشد. همچنین مطالب کتاب را حجت‌الاسلام سید ابراهیم فاقعی، حاج محمد رضا مستقیمی، حاج حسین فنبری و... مطالعه کرده و صحت آن‌ها را تأیید کرده‌اند.

در تدوین این اثر علاوه بر کتاب‌ها و نشریه‌هایی که درباره‌ی سیرجان نگاشته شده از اسناد دوران قبل از انقلاب اسلامی که بخشی از آن‌ها از مرکز اسناد انقلاب اسلامی دفتر قم و بخشی دیگر نیز به وسیله‌ی افراد مختلف که اسنادی درباره‌ی دوران انقلاب در آرشیو و بایگانی شخصی خود داشتند، مورد بهره‌برداری قرار گرفته است؛ ولی از آنجا که مطالب موجود در کتاب‌ها و اسناد یاد شده درباره‌ی وقایع دوران انقلاب اسلامی در سیرجان بسیار محدود بود به همین علت تلاش شد تا با شخصیت‌ها، قشرها و گروه‌های مختلفی که در سیر انقلاب اسلامی حضور و مشارکت داشتند، مصاحبه کنیم و از خاطرات و دانسته‌های آن‌ها در تدوین این کتاب بهره‌برداری نماییم.

این کتاب در پنج فصل تدوین شده است:

فصل اول: سیرجان در گذر زمان.

فصل دوم: سیمای سیرجان در ۱۵ خرداد ۱۳۴۲.

فصل سوم: شکل‌گیری انقلاب اسلامی در سیرجان.

فصل چهارم: گسترش انقلاب اسلامی در سیرجان.

فصل پنجم: شکوفایی انقلاب اسلامی در سیرجان.

بار دیگر از همه‌ی کسانی که ما را در تهیه و تدوین این نوشتار یاری کرده‌اند تشکر و

قدردانی می‌کنم. در پایان از همه‌ی صاحب نظران به‌ویژه، همشهریان عزیز و گرامی استدعا دارم کاستی‌ها و نواقص کار را مکتوب و مستند کنند و برای اینجانب بفرستند تا ان شاءالله در چاپ‌های بعدی مورد توجه و بهره‌برداری قرار گیرد. والسلام

www.ketab.ir